

Πρόλογος

Με βαθιά ικανοποίηση και υπερηφάνεια η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών παραδίδει στη δημοσιότητα και ιδιαίτερα στην Νομαρχιακή και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση του Νομού Φλώρινας την συλλογική επιστημονική μελέτη της *Φλώρινα: Πύλη των Βαλκανίων*. Όπως δηλώνει ο υπότιτλός της και προσεπικυρώνει το περιεχόμενό της, πρόκειται για μian αξιόπιστη αξονική τομογραφία του ακριτικού νομού, ο οποίος αποτελεί κομβικής σημασίας Πύλη των Βαλκανίων προς και από την Ελλάδα, ηγέτιδα δύναμη ειρήνης, σταθερότητας και προόδου σε όλη την Χερσόνησο του Αίμου.

Ο Νομός Φλώρινας συνορεύει με τα Κράτη της Αλβανίας και των Σκοπίων. Με τους πληθυσμούς αυτών οι Φλωριναίοι επικοινωνούν, συναλλάσσονται και συχνά μοιράζονται την ίδια Μοίρα επί μακρούς αιώνες συμπορευόμενοι κατά κανόνα αδελφικά αλλά και ενίοτε αντιμαχόμενοι σκληρά σύμφωνα με την τροπή της Ιστορίας και την ιδιοτελή ανάμιξη τρίτων. Έζησαν μαζί επί δυο χιλιάδες τουλάχιστον χρόνια στο πλαίσιο των τριών αλληλοδιαδόχων πολυεθνικών Αυτοκρατοριών, δηλαδή της Ρωμαϊκής, της Ανατολικής Ρωμαϊκής – της λεγομένης Βυζαντινής – και της Οθωμανικής. Και τώρα οι δύο βόρειοι γειτονικοί Λαοί επιδιώκουν να ξαναζήσουν μαζί με τον ελληνικό λαό στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Άλλωστε, ακόμη περπατούν την αρχαία Εγνατία Οδό που, από το Δυρράχιο, την Αχρίδα και το Μοναστήρι, διέσχισε τον σημερινό Νομό Φλώρινας για να καταλήξει στη «Βασιλεύουσα» Κωνσταντινούπολη.

Η Εγνατία δεν υπήρξε μόνον η κατ' εξοχήν στρατηγική «Βασιλική Οδός». Παραμένει ολοζώντανα ακόμη κοινή παράδοση και αρχέτυπη μνήμη, κοινό βίωμα και θρύλος, οδηγός και ομφάλιος λώρος των συνοίκων τότε αυτών λαών. Είναι οδός και τρόπος κοινής ζωής κατάσπαρτη με σεβάσματα μνημεία κοινού ελληνικού πολιτισμού, με σταθμούς κοινής ευημερίας και συναλλαγής, με όμορφους γνώριμους τόπους καταλλαγής. Αποτελεί γραμμή ανεξίτηλη της Ιστορίας. Οδηγεί στο Μέλλον. Είναι η «Αιωνία Οδός» που κατάβαθα στην ψυχή τους όλοι οι πληθυσμοί νιώθουν πως οφείλουν να ακολουθήσουν για να ευημερήσουν. Είναι το αδιάσπαστο νήμα που, σαν τον μίτο της Αριάδνης, όλοι γνωρίζουν πως μπορεί να βγάλει τους γειτονικούς μας λαούς στο ζωφόρο φως μέσα από τον ανθρωποφάγο βαλκανικό λαβύρινθο, όπου караδοκεί ο μινώταυρος των αυτοκαταστροφικών ιδεοληψιών και των αναχρονιστικών όσο και σαθρών εθνικισμών. Όλοι επίσης συναισθάνονται βαθιά πως, για να επιτευχθεί ο ειρηνικός σκοπός και να εισέλθουν στη γόνιμη μήτρα της κοινής ευρωπαϊκής δημιουργίας, οφείλουν να επανέλθουν στην Ελλάδα για να πάρουν το αντίδωρο της συνεργασίας και να κομίσουν τα αμοιβαία αγαθά της φιλίας.

Ασφαλή, γνωστή σε όλους και αποδεδειγμένα σταθερή οδό αναζητούν, τέλος, όσοι εξωβαλκανικοί, πολυεθνικοί αλλά και ελληνικοί επιχειρηματικοί –ή και πολιτικοί– παράγοντες επιθυμούν να ενεργούν και, κυρίως, επιτοπίως να συνεργούν στα Βαλκάνια.

Παρίσταται, συνεπώς, η ανάγκη, επωφελής για όλους, όλοι να γνωρίσουν τις ελληνικές Πύλες των Βαλκανίων. Αυτές οι Πύλες είναι οι όμοροι μακεδονικοί ελληνικοί Νομοί της Φλώρινας, της Καστοριάς, της Πέλλας, του Κιλκίς, των Σερρών και της Δράμας. Όσα σοβαρά μειονεκτήματα κατέλιπε στους μακεδονικούς αυτούς νομούς η Ιστορία, μετεβλήθησαν ήδη σε στρατηγικά πλεονεκτήματα, γιατί εισήλθαμε ανεπιστρεπτί στη Νέα Εποχή. Νέες ευκαιρίες βλαστάνουν εκεί όπου άλλοτε η Ειμαρμένη έσπειρε εγκατάλειψη και μοναξιά, πόνους και τάφους, ανασφάλεια και φόβο. Ο Κόσμος άλλαξε και, για να αλλάξει προς το καλύτερο για όλους, χρειάζεται να σταθεροποιηθούν και να εκσυγχρονισθούν, να αναπτυχθούν και να ξανοιχτούν οι ελληνικές Πύλες των Βαλκανίων.

Όμως, ποια είναι η πραγματική εικόνα και η ευρωπαϊκή ενοποιητική προοπτική των μακεδονικών αυτών νομών που, από ακριτικοί και μοναχικοί, κατέστησαν κεντρικοί στη Νέα Εποχή;

Απάντηση στο ζωτικό αυτό ερώτημα απεφάσισε να δώσει με την ανά χείρας μελέτη η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Η απάντηση, πιστεύει η Εταιρεία, αποτελεί προτεραιότητα εθνική, βαλκανική και ευρωπαϊκή, επειδή ακριβώς το ερώτημα μοιάζει περιττό. Όλοι πιστεύουν ότι κατέχουν την εικόνα των μακεδονικών αυτών νομών. Ωστόσο, μια προσεκτική και ιδιαίτερα ψυχρή σύγκριση ανάμεσα στα νομιζόμενα και στα υφιστάμενα δεδομένα των μακεδονικών αυτών νομών αποκαλύπτει ότι η καθιερωμένη εικόνα αυτών είναι τόσο πολύ λειψή, ώστε συνολικά μπορεί και να αποδεικνύεται πλαστή. Τούτο, άλλωστε, φανερώνει και το γεγονός ότι –και γι' αυτό– ουδέποτε ασκήθηκε μια συνολική, συνεκτική και στρατηγική πολιτική που να αποδείχθηκε, στην πραγματικότητα, αναπτυξιακή σε όλους τους τομείς της ζωής. Αυτός είναι ο δεύτερος λόγος, άρρηκτος με τον πρώτο, για τον οποίο αυτοβούλως, ως συνήθως, η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών αυτενεργεί.

Η δημογραφία και η ανθρωπογεωγραφία, η χωροταξία και η οικονομία, η παιδεία και η κοινωνία μελετώνται εις βάθος χρόνου έτσι ώστε η συγκριτική εξελικτική πορεία όλων των κρίσιμων πραγματικών μεγεθών να καταλήξει σε μια αξονική τομογραφία του Νομού, προκειμένου να συνεκτιμηθεί η όποια ενδημική αδυναμία με την νέα ευρωπαϊκή βαλκανική ευκαιρία, να αναστραφεί σε εξωστρέφεια η εσωστρέφεια, να ιεραρχηθούν οι προτεραιότητες σύμφωνα με την ανάγκη κι όχι σύμφωνα με την πολιτική προτίμηση ή την τοπική δύναμη. Επίσης να αξιολογηθούν οι υφιστάμενες υποδομές αλλά και οι δυνατότητες του Νομού, ώστε οι καινούργιες να χωροθετηθούν και να συναρμολογηθούν για να αποδώσουν πολλαπλασιαστικούς καρπούς με ορίζοντα τα Βαλκάνια και τη Νέα Εποχή, εν όψει μάλιστα της εφαρμογής του Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που δεσμεύει το 80% των πόρων του προς την Ελληνική Περιφέρεια.

Αυτό φιλοδοξεί η Εταιρεία η οποία, με γνώση και συνέπεια, υπηρετεί την ελληνική Μακεδονία με γνώμονα την ακίβδηλη και, γι' αυτό, αλάνθαστη Ιστορία κατά τα 68 συνεχή έτη του καρποφόρου βίου της. Αν η φιλοδοξία της αυτή ευσταθεί ή όχι, θα κριθεί από την ανά χείρας μελέτη.

Η μελέτη αυτή θα διαχυθεί στο Διαδίκτυο για να αποτελέσει δωρεάν κοινό κτήμα όλων των μελετητών, των επενδυτών και των συνοίκων βαλκανικών λαών. Αντίτυπα αυτής θα επιδοθούν στη Βουλή των Ελλήνων και σ' όσα πολιτικά κόμματα εξέλεξε εκεί ο ελληνικός λαός, στον Πρωθυπουργό της Ελλάδος

και σ' όλους τους αρμοδίους Υπουργούς, καθώς επίσης στα Επιμελητήρια και στο Εργατικό Κέντρο της Φλώρινας, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με την ελπίδα ότι θα αποτελέσει φερέγγυα πυξίδα πολιτικής ανάλυσης και δράσης, διευρυμένης επιστημονικής ερευνής και στρατηγικής ανάπτυξης με κοινωνική συνοχή και ευρωπαϊκή αλληλεγγύη σε μian ειρηνική βαλκανική προοπτική.

Εξυπονοείται ότι σημαντικό αριθμό αντιτύπων θα λάβει δικαιωματικά η Νομαρχιακή και η Τοπική Αυτοδιοίκηση του Νομού.

Ο Νομός Φλώρινας επελέγη πρώτος, επειδή είναι ο πιο ολιγάνθρωπος των ελληνικών Πυλών, επικοινωνεί με δύο κράτη των Βαλκανίων με τα οποία μάλιστα συνεργεί στον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών, δύναται εύκολα να αναπτυχθεί σε πρότυπο νομό αντιστρέφοντας σε στρατηγικά πλεονεκτήματα όλα τα σοβαρά μειονεκτήματά του, αν υποστηριχθεί στρατηγικά και αυτοδιοικηθεί παραγωγικά. Υπήρξε Αρμαγεδών τρομερών θυσιών υπερασπιζόμενος την εθνική ιδιοπροσωπεία του στη Μακεδονία και πρώτος εξεδήλωσε εμπράκτως ζωνόροτατο ενδιαφέρον να αποκτήσει στρατηγική μελέτη τόσο με την Τοπική Αυτοδιοίκησή του όσο και με την Νομαρχιακή, η οποία τελικά εκάλυψε ολόκληρη τη σημαντική δαπάνη για τη σύνταξη και την έκδοση της ανά χείρας μελέτης αφιερώνοντας προς τούτο σημαντικούς πόρους της από το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της ΔΕΗ.

Το γεγονός ότι ο υποφαινόμενος κατάγεται από τον Νομό Φλώρινας θα μπορούσε να εκληφθεί εύκολα ως εύνοια ή αγάπη, αν ο Νομάρχης αντιστοίχου μακεδονικού νομού δεν είχε απαξιώσει να απαντήσει παντελώς σε ανάλογη ακριβώς πρόταση της Εταιρείας.

Τον Ιούνιο 2007 η μελέτη παρουσιάστηκε αναλυτικά στην κοινωνία του Νομού σε δημόσια εκδήλωση της Εταιρείας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φλώρινας με μεγάλη δημοσιότητα και συμμετοχή όλων των εκπροσώπων του Νομού, ώστε να εγκριθεί πριν δημοσιευθεί.

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών ευχαριστεί θερμά τους διακεκριμένους επιστήμονες συντάκτες της μελέτης, όλους όσοι συνεισέφεραν στοιχεία κατά την έρευνα, τους εταίρους της καθηγητές Ιωάννη Κολιόπουλο και Ιάκωβο Μιχαηλίδη, που με αμείωτο ζήλο καθοδήγησαν συνεχώς και επέβλεψαν αφιλοκερδώς την πολύμηνη επεξεργασία και σύνταξη τούτης της μελέτης, τον Υφυπουργό Εσωτερικών Αθανάσιο Νάκο για το έμπρακτο ενδιαφέρον του και τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου Φλώρινας, που ενέκριναν τη δαπάνη της.

Πολύτιμα συγκριτικά διαχρονικά στοιχεία δημογραφίας του Νομού συνεισέφερε ο καθηγητής Θεόδωρος Δαρδαβέσης, σύμβουλος της Εταιρείας, η οποία κυκλοφόρησε και διέχυσε στο Διαδίκτυο τη μοναδική μελέτη του για τη διαχρονική δημογραφία όλης της Μακεδονίας.

Ο Πρόεδρος
της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών
Νικόλαος Ι. Μέρτζος

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2007